

LUDENDO
DISCAMUS!

DOROTA
ŻUCHOWSKA

SCENARIUSZ LEKCJI

Program nauczania do języka łacińskiego i kultury antycznej dla szkoły ponadpodstawowej

opracowany w ramach projektu

„Tworzenie programów nauczania oraz scenariuszy lekcji i zajęć wchodzących w skład zestawów narzędzi edukacyjnych wspierających proces kształcenia ogólnego w zakresie kompetencji kluczowych uczniów niezbędnych do poruszania się na rynku pracy”

dofinansowanego ze środków Funduszy Europejskich w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój, 2.10 Wysoka jakość systemu oświaty

Warszawa 2019

Redakcja merytoryczna – dr Jolanta Sawicka-Jurek

Recenzja merytoryczna – Tomasz Damulewicz

Maria Pawłowska

dr Beata Rola

Agnieszka Ratajczak-Mucharska

Redakcja językowa i korekta – Altix

Projekt graficzny i projekt okładki – Altix

Skład i redakcja techniczna – Altix

Warszawa 2019

Ośrodek Rozwoju Edukacji

Aleje Ujazdowskie 28

00-478 Warszawa

www.ore.edu.pl

Publikacja jest rozpowszechniana na zasadach wolnej licencji Creative Commons –
Użycie niekomercyjne 4.0 Polska (CC-BY-NC).

<https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/deed.pl>

Temat lekcji:

Habent sua fata libelli. Biblioteki, książki oraz materiały pisarskie w starożytnej Grecji i Rzymie

Klasa / czas trwania lekcji

klasa IV / 1 godzina lekcyjna

Cele

ogólne: doskonalenie techniki przekładu tekstu łacińskiego; poszerzenie wiedzy uczniów na temat czytelnictwa w starożytności; uświadomienie wpływu antyku na kształtowanie się nauki i kultury w wiekach późniejszych; kształtowanie postaw sprzyjających kreatywności; przygotowanie uczniów (również mających specjalne potrzeby edukacyjne) do przyszłego uczestnictwa w życiu społecznym i zawodowym

szczegółowe: uczeń wypowiada się nt. zadań i funkcji bibliotek starożytnych i współczesnych; wymienia starożytne materiały piśmiennicze, formy książek, słynne biblioteki – nazwiska ich fundatorów i lokalizacje; porównuje łacińską i nowożytną leksykę dotyczącą tematu

Metody

słowne: wykład; oparte na obserwacji: pokaz; aktywizujące: problemowa; inne: zajęć praktycznych, korzystania z materiałów źródłowych.

Formy pracy: zbiorowa, grupowa

Środki dydaktyczne

1. tablica multimedialna z oprogramowaniem (komputery z dostępem do Internetu, rzutnik)
2. strona internetowa: Gellius, Aulus, Noctes Atticae. PHI Latin Texts <<https://latin.packhum.org/loc/1254/1/174#174>> [dostęp 25 maja 2019]
3. prezentacja multimedialna pt. *Biblioteki i książki w starożytnej Grecji i Rzymie*
4. wydruki tytułów dzieł starożytnych, arkuszy zadaniowych, łacińskich sentencji o książkach
5. Żuchowska, Dorota (2019). Libros legamus – czytamy książki. Szkolny konkurs łacińskich sentencji o książce. „Biblioteka w szkole” nr 03, s.16
6. Słowniki łacińsko-polskie, red. K. Kumaniecki i polsko-łacińskie, red. L. Winniczuk lub <<https://pl.glosbe.com/pl/la>>; <<https://pl.glosbe.com/la/pl>> [dostęp 7 czerwca 2019]

Opis przebiegu lekcji

Zajęcia odbywają się w bibliotece szkolnej. Prowadzone są przez nauczyciela bibliotekarza oraz nauczyciela JŁiKA. Po podaniu tematu i celów lekcji nauczyciel bibliotekarz opowiada o zasobach biblioteki, pokazuje poszczególne działy. Rozmawia z uczniami o zadaniach współczesnej biblioteki, które zapisywane są na tablicy (zał. 1). Następnie nauczyciel języka łacińskiego pomaga uczniom w tłumaczeniu i interpretacji sentencji znajdującej się w temacie lekcji. Wyświetla kilkuminutową prezentację ukazującą historię ksiązek i bibliotek w starożytnej Grecji i Rzymie. Ważne jest, aby w prezentacji znalazły się wyszczególnione funkcje, jakie pełniły wówczas biblioteki. Uczniowie po obejrzeniu zaznaczają na tablicy elementy wspólne dla funkcji bibliotek na przestrzeni wieków. Następne zadanie wykonują w parach. Losują kartki z tytułem starożytnego dzieła (zał. 2). Na podstawie informacji uzyskanych na lekcji uzupełnionych o dane z Internetu, dokonują opisu wg podanych punktów (zał. 3). Po zakończeniu nauczyciel sprawdza prace, natomiast nauczyciel bibliotekarz prezentuje uczniom z zasobów biblioteki kilka pozycji wspomnianych na lekcji oraz książkowe biografie postaci, które zasłużyły się dla rozwoju bibliotek w czasach antycznych, np. Pizystrat, cesarz August, Ptolemeusz Soter. Nauczyciel języka łacińskiego omawia prace i wystawia oceny, po czym rozdaje zestaw łacińskich sentencji o książkach (Żuchowska, 2019:16). Wskazani uczniowie czytają je głośno w języku łacińskim i polskim. Chętni będą uczestniczyć w konkursie sentencji w wyznaczonym terminie. Na zakończenie zajęć, po krótkim powtórzeniu, uczniowie otrzymują zadania do wykonania w domu (zał. 4).

Zał. 1 Zadania bibliotek w Polsce wg *Ustawy o bibliotekach z dnia 27 czerwca 1997 roku*:

1. gromadzenie, opracowywanie, przechowywanie i ochrona materiałów bibliotecznych,
2. udostępnianie i upowszechnianie zbiorów,
3. prowadzenie działalności informacyjnej,
4. działalność kulturalna, naukowa, popularyzatorska, instrukcyjno-metodyczna, rozrywkowa

Zał. 2 1. *Odyseja* 2. *Eneida* 3. *Listy moralne do Lucyliusza* 4. *Corpus Hippocraticum* 5. *Prace i dni*

Zał. 3 1. autor 2. wiek powstania 3. tematyka 4. język oryginału 5. powstanie dzieła: użyte przy tworzeniu materiały pisarskie, pierwotna forma dzieła

Zał. 4 Zadanie obowiązkowe: podaj w trzech dowolnych językach nowożytnych znaczenie łacińskich rzeczowników: *liber*, *bibliotheca*. Zadanie dla chętnych:

Przetłumacz wskazany fragment dzieła *Noctes Atticae* Aulusa Geliusza, dotyczący starożytnych bibliotek.

Komentarz metodyczny

Lekcja zorganizowana została w formie korelacji międzyprzedmiotowej. Choć zagadnienia poruszane na zajęciach wychodzą poza podstawę programową JŁiKA, to ich realizacja sprzyja osiągnięciu wskazanych celów: II 6, c, d; 7 a; 13 b, c; 14 a; III 2, 3, 4, 5. Podczas zajęć kształtowane są kompetencje krytycznego wykorzystywania technologii informacyjnej oraz pozyskiwania i przetwarzania nowej wiedzy. Metody aktywizujące przyczyniają się do rozwijania u uczniów przedsiębiorczości i kreatywności. Wspomogą one uczniów w przyszłości, np. w planowaniu własnej kariery edukacyjno-zawodowej. Ważne jest, aby w toku zajęć nauczyciel stosował się do zasad konstruktywizmu, na których opiera się program. Aby uczniowie mogli swobodnie poruszać się po bibliotece ich ilość powinna ograniczyć się do kilkunastu. Nauczyciel powinien poinformować, że uczniowie po obejrzeniu prezentacji wykonają zadanie na oceny. Wymaga ono zaangażowania, zatem uczniowie mogą pracować nad nim w parach. Wpłynie to na sprawność wykonania oraz uaktywni uczniów słabszych. Konkurs sentencji łacińskich daje możliwości wykazania się zarówno tym z mniejszym potencjałem intelektualnym, jak i chcącym rozwinąć swoje zainteresowania. Dla szczególnie zainteresowanych językiem łacińskim przeznaczona jest też dodatkowa praca domowa.